

Sistem spremljanja nezgod pri gozdarstvu v Sloveniji v letu 2022

Urban Žitko, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 27.02.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0010>)

V Sloveniji ni enotne evidence, ki bi pokrivala vse nezgode pri delu v gozdu. Obstajajo različni viri, vendar samostojno noben ne zajame vseh nezgod pri delu v gozdu v Sloveniji, saj so omejeni vsak s svojo metodologijo. Zato poskušamo na Gozdarskem inštitutu Slovenije s pregledom nad različnimi viri zajeti čimbolj celovito sliko. V letu 2020 smo v okviru lastnih kapacitet razvili pilotno orodje za zaznavanje aktualnih nezgod pri gozdarskih delih v Sloveniji (Žitko in sod., 2022). V konceptu delovanja se zanaša na javno objavljene podatke portala SPIN in medijev. Omogoča spremljanje nezgod z do nekajurnim časovnim zamikom. V letu 2021 smo orodje nadgrajevali in uporabljali. Sistem je bil zastavljen z optimizmom in velikopotezno, vendar za dodatni razvoj do sedaj nismo imeli prostih kapacitet. Kljub temu je bil do junija 2022 uporaben in uporabljan. Da nekaj ne deluje pravilno,

smo opazili 15. 6. 2022, kazalo je, da se je morda nekaj zgodilo okrog 12. 6. 2022. Sistem smo nekajkrat poskusili oživetiti na različne načine, vendar ti poskusi odpravljanja tehnične težave do zdaj niso bili uspešni. V letu 2023 smo se kadrovsko okrepili in zaposlili informatika, kar bo predvidoma olajšalo delo ter prineslo hitrejši napredek k cilju. Do oživitve sistema so vse nadgradnje v čakalni vrsti.

Za preverbo celovitosti zajemanja smo analizirali prekrivanje podatkov v različnih bazah in preverili posamezne baze. Primerjamo lahko sistem IRIS in portal Zavoda za gozdove Slovenije »Popis nesreč v zasebnih gozdovih«. V portalu ZGS načeloma najdemo nezgode nepoklicnih delavcev, informacije pa so pridobljene prek revirnih gozdarjev (Beguš, 2015). V letu 2020 naš sistem IRIS še ni bil polno operativen, zato podatkov ni, leta 2021 smo zaznali 6 smrtnih nezgod, tako kot portal ZGS, leta 2022 pa 11, prav tako kot portal ZGS (Preglednica 1).

Preglednica 1: Primerjava števila smrtnih nezgod v bazah nezgod pri delu v gozdarstvu v Sloveniji za leto 2020, 2021 in 2022.

koledarsko leto	IRIS	ZGS
2020	ni podatka	6
2021	6	6
2022	11	11

Na prvi pogled izgleda obetavno, pa pogledjmo bolj podrobno. Skupaj se je v Sloveniji pri delu v gozdu v letu 2021 pri nepoklicnih delavcih zgodilo 6 smrtnih nezgod (Zavod ..., 2023). Prek sistema IRIS smo identificirali 6 smrtnih nezgod. Tudi sistem za zbiranje podatkov o nezgodah v gozdu ZGS je vseboval 6 nezgod, vendar ne gre za iste dogodke. Za 4 nezgode v sistemu IRIS ni bilo najti natančnejših informacij ali gre nedvoumno za gozdarsko nezgodo, zato smo jih izločili iz analize. Od 6 smrtnih nezgod tako v sistemu IRIS manjkajo 4 (Preglednica 2).

Ker je bil v preteklosti sistem IRIS uspešen pri tudi pri zaznavanju nezgod, ki jih ZGS ni zaznal, bomo v prihodnosti pozorni na to metriko uspešnosti. V letu 2022 je imel sistem SPIN težave, bil je tudi žrtev napada na URSZR (RTV SLO, 2022) in nekaj časa ni bil dostopen. Natančnejših informacij o posledicah napada nimamo, bomo pa pozorni tudi na javno dostopnost podatkov o posameznih dogodkih, ki jih glede na njihovo metodologijo (Uporabniški ..., 2019; Lipužič, 2019) lahko pričakujemo. Obstajajo namreč indici, da vsi dogodki niso več javno objavljeni. Pozorni moramo biti na razhajanja v datumu javne objave dogodka ter datumu v opisu dogodka. Pogosto je namreč opis dogodka naknadno (čez nekaj dni) dopolnjen z dodatnimi informacijami.

Preglednica 2: Podrobna primerjava zaznanih smrtnih nezgod za leto 2021.

koledarsko leto	zap.št.	IRIS		ZGS	
		datum	opis	datum	opis
2021	1	/	dogodek manjka	22.02.2021	Drugo narahljano drevo se je podrlo na delavca.
2021	2	/	dogodek manjka	4.03.2021	Smrt pri podiranju drevesa, Brežice.
2021	3	/	dogodek manjka	24.03.2021	Poškodovanec je s sinom podiral drevo, ki je padlo v njegovi smeri. Bojda ga je od šoka zadela kap, je zapisano, da ga je poškodovala veja.
2021	4	11.08.2021	V vasi Šentjurje v občini Ivančna Gorica se je dopoldne zgodila nesreča pri delu. Pri spravilu lesa se je prevrnil traktor in pod seboj pokopal voznika. Reševalci so na kraju nato ugotovili smrt ponesrečenca.	11.08.2021	Med vožnjo lesa s traktorjem je vozilo zdrsnilo z vlake in se prevrnilo na voznika.
2021	5	/	dogodek manjka	10.09.2021	Pri napenjanju vlečne vrvi preko škripca, je drevo z škripcem odlomilo in ga pri tem ubilo.
2021	6	13.09.2021	V Rucmancih v občini Sveti Tomaž se je zgodila nesreča, kjer je občana pri gozdarskem delu s traktorjem stisnilo ob drevo.	13.09.2021	manjka opis

V obdobju od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 je bilo v Sloveniji po agregiranih podatkih IRIS 40 nezgod, od tega 11 s smrtnim izidom. V izpisu ZGS portala "Popis nesreč v zasebnih gozdovih« je 41 nezgod, od tega 11 s smrtnim izidom. Število smrtnih nezgod je enako. Za natančno analizo prekrivanja bo treba narediti podrobno analizo.

Glede na lanskoletne ugotovitve raziskovanja prekrivanja in popolnosti baz pričakujemo, da velja kot doslej, da noben od informacijskih virov ni popoln – podatkovne baze se deloma prekrivajo, deloma so pomanjkljive. Z enostavnim združevanjem podatkovnih baz prihaja do podvajanja vnosov, zato se je treba temu načrtno ogniti. Rezultati potrjujejo potrebo po previdnosti pri kompleksnem sestavljanju enotne baze podatkov iz več primarnih virov.

Gozdarstvo spada med delovno intenzivne panoge, pri katerih obstaja visoko tveganje pri delu. Posebej kritične so razmere v zasebnem sektorju, saj se z gozdnim in kmetijskim delom ne ukvarjajo le kmetje, ampak vsi, ki imajo interes, čas in zemljišče poraslo z gozdom. V letu 2020 je bil razvit pilotni sistem za spremljanje nezgod pri gozdarski delih v Sloveniji, ki pripomore pri transparentnosti podatkov. Javni prikaz in interpretacija podatkov sta objavljena na spletnem portalu WoodChainManager/InfoGozd (Žitko in sod., 2022b). Z realnim poznavanjem vzrokov za nezgode in stroškov za odpravljanje posledic nesreč bi bilo mogoče načrtovati bolj učinkovite ukrepe za njihovo preprečevanje (Nezgode ..., 2022).

Viri:

- Beguš, J. 2015. Analiza nezgod pri delu v gozdu med nepoklicnimi delavci, s poudarkom na analizi nezgod pri sanaciji žledoloma [Analysis of forestry accidents involving non-professional workers with an emphasis on accidents in the aftermath of ice-break damage]. *Ujma*, 29, 195-205.
- Lipužič, B. 2019. Nezgode v gozdarstvu v informacijskem sistemu za poročanje o intervencijah in nesrečah (SPIN), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
- Nezgode pri delu v gozdu – nesrečne zgodbe iz gozda skozi oči sodnega izvedenca za nesreče pri delu v gozdarstvu. 2022. WoodChainManager/InfoGozd. <https://wcm.gozdis.si/sl/novice/2022112116270115/nezgode-pri-delu-v-gozdu-%E2%80%93-nesrecne-zgodbe-iz-gozda-skozi-oci-sodnega-izvedenca-za-nesrece-pri-delu-v-gozdarstvu/>
- RTV SLO. 2022. Škodo po kibernetnem napadu, ki je zrušil aplikacijo Spin, še ugotavljajo. <https://www.rtvlo.si/znanost-in-tehnologija/skodo-po-kibernetnem-napadu-ki-je-zrusil-aplikacijo-spin-se-ugotavljajo/637715> (september 2022)
- Uporabniški priročnik za enote: SPIN 3: Sistem za poročanje o intervencijah in nesrečah. 2019. https://spin3.sos112.si/datoteke/SPIN_Navodila_Enote.pdf
- Zavod za gozdove Slovenije. 2023. Portal "Popis nesreč v zasebnih gozdovih"
- Žitko U., Dolenšek M. in Triplat M. 2022a. Sistem spremljanja nezgod v gozdarstvu. *InfoGozd. skrbno z gozdom*, 3(10), 4-15.
- Žitko U., Dolenšek M. in Krajnc N. 2022b. Kazalnik varnost in zdravje pri delu v gozdu. *InfoGozd. skrbno z gozdom*, 3(12), 55-57.